

Sık Görülen Kanserler :

Lenfomalar

LENFOMA NEDİR ?

Lenfoma ,diğer grup onkolojik hastalıklar içinde yaşamın uzatılması ve daha kaliteli yaşam sağlanması ve hastaların kurtarılmaları açısından daha fazla başarı elde edilmiş bir hastalıktır. Lenf sisteminden köken alan habis bir hastalıktır. Lenfomalar öncelikle 2 gruba ayrılır. Hastaların az bir kısmı Hodgkin Hastalığı denilen lenfoma türüne sahiptir. Çoğunluk, Hodgkin dışı (Nonhodgkin) denilen lenfoma grubunda yer alır ve hastaya sadece lenfoma deniliyorsa genellikle bu grup kastedilmektedir.

LENFATİK VE İMMÜN SİSTEM HANGİ ORGANLARDAN OLUŞUR?

Lenfatik ve immün sistem , vücudun enfeksiyonlara karşı mücadele etmesini sağlayan sistemin içinde yer alır. Lenfatik sistemde lenf bezeleri denilen boyun, koltuk altı, kasık bölgelerimizde normalde erişkinlerde genellikle ele gelmeyen küçük yapılar vardır. Ayrıca lenfatik sisteme dahil olan organlar vardır. Bunlar bademcikler, dalak, karaciğer, kemik iliği ve göğüs boşluğumuzda bulunan ve çocuklukta aktif olan bir organ timusdur. Ayrıca mide, ince barsak ve cildimiz katmanları arasında bu lenfatik yapılar yer almaktadır. Hastalık , yukarıda bulunan lenfatik yapılardaki normal hücrelerin yerinde anormal şekil, yada hızlı bölünme özellikleri olan hücrelerin ortaya çıkması ile gelişmektedir. Bu hücreler ayrıca dalağa, karaciğer ve kemik iliğine yayılma özelliği gösterebilmektedir.

HODGKİN DIŞI LENFOMALAR

BELİRTİLERİ NELERDİR ?

En sık görülen belirti boyun, koltuk altı ve kasık bölgelerindeki lenf bezelerinin ağrısız şişerek ele gelmesidir. Hastalarda diğer bulunabilen belirtiler ise şöyledir; sebebi tam açıklanamayan ateş, kilo kaybı, gece terlemesi, halsizlik, ciltte kaşıntı.... Bu şikayetler, grip gibi başka hastalıkların seyri de görülebilir. Bu nedenle bu tür bulguları olan hastalarda lenfoma teşhisini ancak doktor koyabilir.

TANI NASIL KONUR ?

Lenfoma olasılığı düşünülen hastada kesin tanı konulabilmesi için büyüyen lenf bezinin tümünün çıkartılması ya da her hangi bir organda yerleşmiş ise parça alınması ilk işlemdir. Yapılan bu işleme biyopsi denir. Elde edilen dokuların patoloğ tarafından çeşitli işlemlere tabi tutularak mikroskop altında incelenmesiyle tanı konur.

Hodgkin dışı lenfoma için çok farklı sınıflamalar vardır. Patoloğ tarafından hangi tipi olduğu tanı raporunda verilir. Bu tiplerin önemi; hangi tedavi seçeneğinin hasta için uygun olacağını göstermesidir. Doktor hangi tedavi seçeneğini uygulayacağına patoloji raporunda belirtilen tiplere göre karar verir.

EVRELEME NEDİR ve NASIL YAPILIR ?

Evreleme hastalığın yaygınlığının belirlenmesi işlemidir. Hastada lenf bölgeleri taranmalıdır. Hastanın el ile saptanabilecek boyun, koltuk altı, kasık vb bölgelerindeki lenf bezelerine muayene sırasında bakılır. Elle saptanamayan diğer bölgelerinde ise basit direkt röntgen grafipleri, ultrasonografi, bilgisayarlı tomografi (BT) yada magnetik rezonans görüntüleme (MRG) gibi çeşitli görüntüleme yöntemleri kullanılır. Görüntüleme yöntemleri ile genellikle boyun, göğüs (toraks), karın (abdomen) ve alt karının (pelvis) bölgeleri incelenir. Ayrıca kemik iliği biyopsisi yapılarak kemik iliğinde yayılım olup olmadığı araştırılır.

Nasıl Tedavi Edilir?

Her lenfoma hastası için tedavi kendine özgüdür. Çünkü hastalığın evresine, hücre tipine, hastanın yaşına, hastanın tedaviyi kaldırıp kaldıramayacağına ve lenfoma tipinin hızlı yada yavaş seyirli oluşuna göre doktor tedavinin şeklini ve verilecek ilaçları belirler.

Hodgkin dışı lenfomanın tedavisi ilaçlarla (kemoterapi), ışın tedavisiyle (radyoterapi) veya ikisi birlikte olarak yapılmaktadır. Ayrıca hastadan kök hücre toplanarak yüksek doz kemoterapi sonrası bu kök hücreleri tekrar hastaya verme işlemi (yüksek doz kemoterapi ve otoplog periferik kök hücre transplantasyonu), biyolojik ilaçlarla ve cerrahi olarak da tedavi edilebilmektedir. Bazen yavaş seyirli lenfomalarda hastaya tedavi verilmez ve hasta belli aralarla doktor tarafından kontrol edilerek izlenir. Hastanın tedavisine karar veren uzmanlar tıbbi onkoloğ ve radyasyon onkoloğudur.

TEDAVİNİN YAN ETKİLERİ NELERDİR ?

Tedavi sırasında kullanılan ilaçları tipine ve dozuna göre bazı istenmeyen etkiler olabilmektedir. Bunlara yan etkiler denir. Burada sık görülenler belirtilecektir. Ancak siz bu tedaviler sırasında fark ettiklerinizi doktorunuza bildirerek bunlarında değerlendirilmesini ve bunlar için yapılabilecek tedavileri öğreneceksiniz.

Hodgkin dışı lenfoma tedavisinde kullanılan ilaçların bulantı ve kusma yan etkisi genellikle hafif ve kısa süreli olmaktadır. Saç dökülmesi bazı tedavilerde hafif bazılarında tamamen dökülme tarzındadır. Ancak tedavi bittikten sonra 6 ay içerisinde genellikle eskisi kadar güzel saçlarınızın geri geleceği bilinmelidir. Kemoterapi sırasında kan hücrelerinin üretim yeri olan kemik iliği de tedaviden etkilenmektedir. Bu karşımıza kırmızı küreciklerin azalması (anemi), beyaz kürelerimizin azalması (lökopeni), enfeksiyonlarla savaşıyan beyaz küreler içinde önemli bir grup olan nötrofillerin azalması (nötropeni) ve kanama olmasını önleyen trombosit denilen küçük kan hücrelerinin azalması (trombositopeni) olarak karşımıza çıkabilmektedir. Bu kan hücrelerindeki azalma, doktorunuz tarafından belli aralarla yapılan kan sayımları ile izlenecek ve gerekli görülen kan ürünleri başkasından elde edilerek size verilecektir. Kemoterapi böbrek ve karaciğer işlevlerini etkileyebilir ; bu durum gerekli kan tetkikleri ile izlenir. Hastalarda iştahsızlık, damak tat alımında değişiklik, cilt ve tırnaklarda renk koyulaşması, geçici yada kalıcı fertilité(üreyebilirlik) değişiklikleri olabilmektedir. Burada bildirilmiş olan yan etkiler her hastada mutlaka olacak belirtiler olarak düşünülmemelidir.

Radyoterapiye bağlı yan etkiler, ışın yapılan bölge ve verilen doza göre değişkenlik gösterir. Genellikle hastalarda radyoterapinin ilerleyen günlerinde yorgunluk hali gelişmektedir. Hastaya dinlenmesi, yapabildiği kadar hareket etmesi önerilir. Radyoterapi yapılan alanlarda kıl ve saç kaybı, kızarma, kuruluk, duyarlılık ve kaşıntı, cilt koyulaşması sık görülen yan etkilerdir. Boyun ve göğüs bölge radyoterapisi sonrası boğazda kuruluk ve yutma güçlüğü olmaktadır. Karın bölgesine yapılan radyoterapilerde bulantı, kusma, ishal ve idrar şikayetleri ortaya çıkabilmektedir. Kan hücreleri etkilenebileceğinden kan sayımları ile yakın takip edilir.

Ateş yükselmesi ve beklenmeyen kanamalar olduğunda takip eden doktorun hastalar tarafından uyarılması gerekir.

Biyolojik tedaviler aşı tarzında (interferon) uygulanır. Bunların yan etkileri soğuk algınlığı bulgularını andırır. Kırıklık, yorgunluk, titreme, ateş, kas ve eklem ağrıları, iştah kaybı, bulantı, kusma ve ishal olabilir.

Yüksek doz kemoterapi ve periferik kök hücre transplantasyonunda yan etkiler normal dozda kemoterapi tedavisinden daha fazladır. Hastalar kanama, enfeksiyon organ yan etkileri açısından yakın takibe alınır.

HODGKİN HASTALIĞI

Lenfomalar içinde yer alan bir alt gruptur. Diğer lenfomalara hodgkin dışı lenfomalar denir. Hodgkin hastalığı lenfomaların yaklaşık dörtte birini ,yani oldukça azını oluşturmaktadır. Vücudumuzdaki lenf organlarından köken alır, genellikle tek veya birkaç adet lenf bezesinin büyümesi hasta tarafından fark edilen ilk olaydır.

RİSK FAKTÖRLERİ NELERDİR?

Hastalığın sebebi tam olarak bilinmemektedir. Bulaşıcı değildir. Kardeşlerinde hodgkin hastalığı olanların bu hastalığa yakalanma riski daha fazladır. Epstein Barr adlı virüsün hastalığa yakalanmayı arttırdığı düşünülmektedir. Hastalar genellikle 15 ile 34 yaşları arasındaki genç erişkinlerdir.

HASTALIĞIN BELİRTİLERİ TANISI VE TEDAVİSİ

Hodgkin hastalığının belirtileri, tanısı, evrelemesi ve tedavisi (kemoterapi ve radyoterapi) ve yan etkileri Hodgkin dışı lenfoma ile benzerdir (bakınız lenfoma). Ancak tedavide kullanılan ilaç ve şemalar, verilmiş zamanları farklıdır. Hastalığın genel seyri hodgkin dışı lenfomalara nazaran daha iyidir. Hastaların büyük çoğunluğu uygun tedaviyle iyileşmektedir.